

Bobergs härad.

Socknar: Brunneby, Ekebyborna, Fornåsa, Klockrike, Kristberg, Lönsås, Skeppsås, Vallerstad, Älvestad.

Brate förtecknar från häradet 8 runstensförekomster — Wiede anmärkningsvärt nog t.o.m. 9¹ — men beklagligt nog har vandalismen gått särskilt hårt fram över dessa stenar, och endast 2 av dem finnas numera kvar. Lyckligtvis är den ena av dessa bägge bevarade stenar den ståtliga Bobergs-stenen med Rökrunor, ett av landskapets märkligaste runmonument (Ög 38). Den andra är den alltjämt på sin ursprungliga plats i ett gravfältsområde invid ett landsvägsvad kvarstående stenen vid Örvad i Älvestads sn, Ög 42. Någon ny runinskrift har icke framkommit i häradet sedan 1800-talets senare hälft.

Några av de i häradet förr befintliga men nu försvunna inskrifterna tillhöra landskapets tidigast observerade och avtecknade. Dit hör gravhällen Ög 39 i Skeppsås kyrka, som avtecknades av **Johannes Bureus** redan år 1602 och som fanns kvar i kyrkan ännu år 1760 men vid Säves besök år 1861 var försvunnen. Bobergsstenen Ög 38 omnämndes vid rannsakingen om rikets antikviteter på 1660-talet.² Stenarna Ög 40 Vallerstads kyrka och Ög 41 Älvestads kyrka avtecknades under 1600-talet, den förra försvann vid kyrkans ombyggnad 1833, den senare vid rivningen av vapenhuset, i vilket den sågs av Broocman strax före 1760. Brates efterforskningar i marken framför kyrkans nuv. ingång år 1907 blevo resultatlösa — enligt en ortsuppgift skulle runstenen ha lämnats kvar i marken på det gamla vapenhusets plats endast dold av ett jordlager.

Måhända skall dock en av häradets runstenar kunna tillrättaskaffas — det gäller gravhällen Ög 35 från Fornåsa kyrka, som en gång förts till Östergötlands museum och där inregistrerats i samlingarna men under museets hemlösa år ledsamt nog förkommit.³

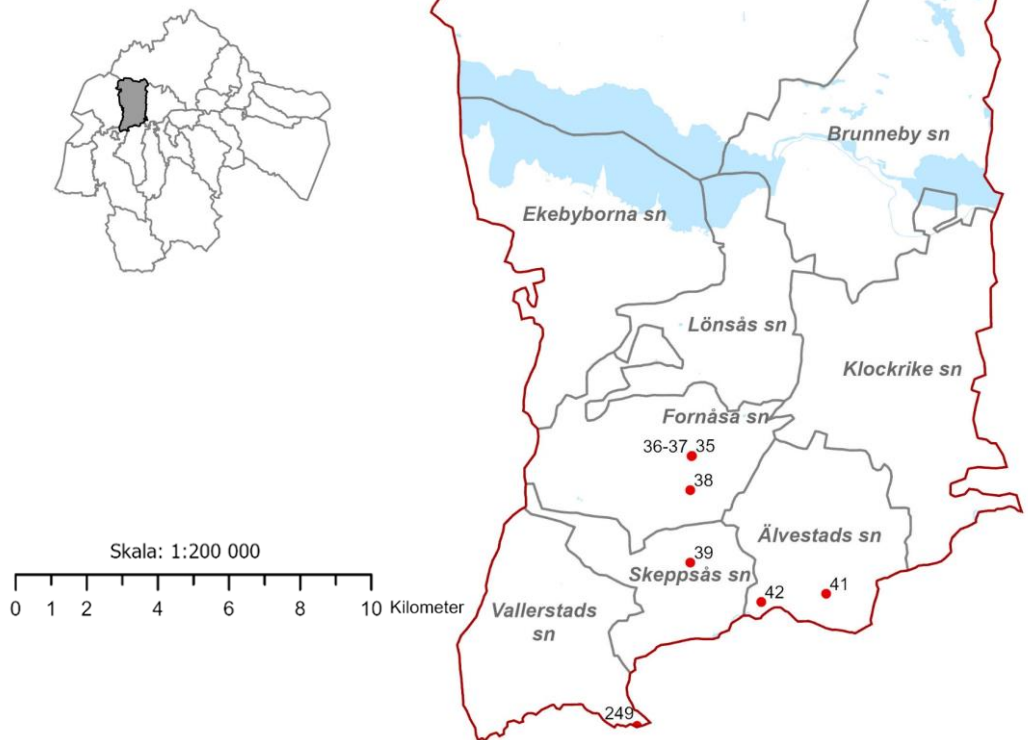

Fig. 40. Karta över runinskrifterna i Bobergs härad.

¹ Wiede har även med stenen från Stagelstorp i Vallerstads sn, se nr 249 nedan.

² Denna mening har efter Wesséns markering i manuset flyttats upp från styckets slut.

³ Från Fornåsa kyrka avbildades redan år 1900 (ATA) ett fragment som dock varken Brate eller Nordén känt till, se Ög ATA351-469-2013:1 i Samnordisk runtextdatabas (2020).

Detta dokument ingår i en digital utgåva av Arthur Nordéns supplement till Erik Brates Östergötlands runinskrifter. Manuset avslutades 1947 och var tänkt att tryckas 1948. Utgåvan publiceras fritt tillgänglig på Internet.

Texten innehåller inte nyare litteraturreferenser än 1947 och tar ingen hänsyn till modern runforskning och måste därför användas med stora reservationer. Arbetet med utgåvan avslutades 2024-12-31.